

джерел та закріплюється шляхом тестування, підготовки аналітичних доповідей, участі у ділових іграх та конференціях.

Результат самостійної роботи студентів значною мірою залежить від її організації. Зміст поняття «організація» передбачає взаємодію викладача зі студентами для досягнення запланованого результату — оволодіння певними компетенціями.

Плануючи самостійну роботу студента викладач має створити сприятливі умови для її виконання. Для цього потрібен підвищений рівень мотивації роботи та її відображення у майбутній практичній діяльності. Як відомо, мистецтво викладача полягає в умінні правильно організувати навчальний процес, як в аудиторії, так і поза нею.

У цьому зв'язку, доцільно сформулювати критерії ефективної організації самостійної роботи студента:

- чітка постановка пізнавальних завдань,
- надання алгоритму і методу виконання роботи, а також усвідомлення студентом способів її виконання;
- спрямованість завдань не стільки на засвоєння окремих фактів, скільки на розв'язання проблем;
- скеровування студентів визначати проблеми та самостійно їх вирішувати;
- диференціація та індивідуалізація видів консультацій (настановчі, тематичні, проблемні);
- поєднання всіх форм самостійної роботи;
- фіксація чіткої системи оцінювання навчальних досягнень студентів;
- розробка необхідного методичного матеріалу для організації самостійної роботи студентів.

Товстенко В. Р., доцент
кафедри української мови та літератури

НЕОБХІДНІСТЬ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З «КУЛЬТУРИ НАУКОВОЇ МОВИ»

Міжнародної організації стандартів (ISO) розробила чіткі та однозначні системи транслітерації. Термінологічну модернізацію та термінологічну стандартизацію об'єднано в один комплекс за-

ходів під назвою термінологічне планування, яке є одним з аспектів планування корпусу мови. Стандартизація термінології — це вироблення термінів-еталонів, термінів-зразків, унормування термінології в межах однієї країни (якщо це національний стандарт) або в межах групи країн (якщо це міжнародний стандарт). Теоретичні основи стандартизації термінів розробив австрійський учений В. Вюстер, який став фундатором Віденської школи термінознавства. У Радянському Союзі було створено потужну наукову термінологічну школу під керівництвом Д. Лотте, яка займалася проблемами унормування термінології. В українській історії першим термінологічним центром можна вважати Наукове товариство ім. Т. Шевченка. Згодом незаперечним авторитетом в українській термінології став Інститут української наукової мови.

У мовних паралелях європейських мов є тенденція до розширення інтернаціональності, яка полягає в тому, що новітні запозичення не завжди підпорядковані фонетичним законам та орфографічним правилам мов-отримувачів: **паблік рилейшнз, неттинг, алонж** тощо. Формально весь запозичений пласт термінів зі структурного погляду можна поділити на дві великі групи: 1) терміни з повним структурним збігом: **маркетинг** — англ. marketing, **лізинг** — англ. leasing, **каса** — нім. die Kasse ; 2) терміни з частковою заміною компонентів, оформлені словотвірними засобами мови-реципієнта (**рентабельність** — нім. die Rentabilitat). У кінці XIX — початку XX ст. в економічній термінології переважали словотвірні кальки з німецької мови

(Selbstkosten — **собівартість**, Kostenanschlag — **кошторис**), нині — превалюють семантичні кальки, основним джерелом яких є англійська мова (причому переважно в її американському варіанті) shadow economy, shadow business, shadow cabinet, shadow capital — **тіньова економіка, тіньовий бізнес, тіньовий кабінет, тіньовий капітал**. Студенту необхідно звернути увагу на те, що слова іншомовного походження більш характерні для суто наукового стилю (напр.: **ембарго, емісія, реалізація, конкуренція, конвенція, координація, репарація** тощо), а питомі українські — науково-навчального, науково-популярного різновидів (напр.: **заборона, випуск, збут, суперництво, угода, погодження, відшкодування** тощо).

Студент повинен пам'ятати, що в загальнолітературній мові синоніми вважають однією з найважливіших категорій, проте в термінологічних системах їхня роль значно менша. Терміни, які виражають певне поняття, як правило, не характеризують його з

різних боків, а є дублетними найменуваннями, що ввійшли в термінологічну систему внаслідок різного роду мовних контактів і різноспрямованих тенденцій її формування. Так, терміни **прибуток, відсоток, рента** об'єднано гіперонімом **додаткова вартість**. На заняттях з «Культури наукової мови» викладач звертає увагу студентів на те, що використання абсолютних кальок та псевдо-термінів є ненормативним, напр.: **cash flow (кеш-фло) — укр. грошові потоки**. Студенти намагаються залучати одиниці питомого українського термінологічного фонду, знаходячи відповідники іншомовним термінам: **квaziгроші — регіональні гроші, індосамент — передавальний напис, ремітент — перший векселетримач** тощо.

Отже, термінологія є головним джерелом поповнення лексичного складу високорозвинених сучасних мов. При цьому українська термінологія має низку специфічних проблем, зумовлених історично, а основною потребою сьогодення є створення національних термінологічних стандартів, термінологічних словників тощо.

Токар В. В., канд. екон. наук, доцент,
кафедра міжнародних фінансів

ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН ФІНАНСОВОГО ПРОФІЛЮ

Ефективний міжнародний і вітчизняний досвід викладання економічних дисциплін, у тому числі фінансового профілю, указує на необхідність модернізації методологічної основи проведення лекційних і семінарських занять. Класичні форми навчання поступово поступаються інноваційним, проте залишаючись у якості базового фундаменту. Ураховуючи зростаючу конкуренцію між вищими навчальними закладами за майбутніх абітурієнтів, необхідно звернути особливу увагу на поверненні зацікавленості студентів під час аудиторних занять. Інформаційна перенасиченість сучасного освітнього простору, доступ практично 100 % студентів до Інтернету, зокрема он-лайн бібліотек, «піратських» і легальних копій навчальної та навчально-методичної обумовлюють